

YUCOM

Komitet pravnik
za ljudska prava

Adresa:
Kneza Miloša 4
11103 Beograd
PAK 106915
Srbija

Telefon:
011/3344235
Fax:
011/3344425

e-mail:
office@yucom.org.rs

web:
www.yucom.org.rs

SAOPŠTENJE

Evropski sud za ljudska prava: Srbija povredila pravo na slobodu mirnog okupljanja

Evropski sud za ljudska prava doneo je presudu u predmetu *Društvo srpsko-kineskog prijateljstva FDH (Falun Gong) protiv Srbije* kojom je jednoglasno utvrdio da je Republika Srbija **povredila pravo na slobodu mirnog okupljanja (član 11 Evropske konvencije o ljudskim pravima)**, kao i **pravo na delotvorno pravno sredstvo (član 13 EKLJP)**.

Postupak u kojem je Komitet pravnik za ljudska prava - JUKOM zastupao udruženje FDH vođen je zbog zabrane tri mirna protesta, koje je ova organizacija planirala da održi u Beogradu u junu 2016. godine, tokom zvanične posete predsednika Kine. Cilj skupova bio je ukazivanje na progon pripadnika Falun Gongu u Kini. Međutim, Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) zabranilo je okupljanja, pravdajući to mogućnošću sukoba sa građanima koji bi se eventualno okupili da podrže kineskog predsednika. JUKOM podseća da ovo nije bio izolovan incident, već deo decenijske prakse nadležnih organa koji su ovom udruženju kontinuirano zabranjivali javno delovanje, čak i kada nije bilo poseta stranih zvaničnika niti stvarnih bezbednosnih rizika.

Sud je ocenio da su zabrane predstavljale mešanje u pravo na slobodu mirnog okupljanja koje nije bilo „neophodno u demokratskom društvu“. Utvrđeno je da domaći organi nisu sprovedi konkretnu i individualizovanu bezbednosnu procenu, već su se oslonili na pretpostavke i opšte navode o mogućem riziku od konfrontacije. Prema oceni Suda, sama mogućnost napetosti ili protivljenja poruci skupa ne može biti dovoljan razlog za zabranu mirnog okupljanja. Isti obrazac primenjivan je godinama i pri zabranama Prajda. Procene su proglašavane tajnim i nisu bile dostupne organizatorima, a u pojedinim slučajevima dovodilo se u pitanje i da li su uopšte sačinjene. Odsustvo konkretne bezbednosne procene Sud je utvrdio kao ključni propust i u predmetu Falun Gong.

Sud je posebno naglasio da i u situacijama kada postoji potencijalni rizik od sukoba, **država ima pozitivnu obavezu da preduzme mere kojima će omogućiti održavanje mirnog skupa i zaštititi učesnike, umesto da automatski pribegne zabrani.** Potpuna zabrana može biti opravdana samo izuzetno, na osnovu konkretnih, ubedljivih i dokazima potkrepljenih razloga.

Sud je utvrdio i **povredu prava na delotvorno pravno sredstvo, budući da pravni lekovi kojima se podnosilac koristio nisu omogućili blagovremenu sudsku zaštitu pre datuma**

planiranih okupljanja. Upravni sporovi okončani su tek nakon što su skupovi već trebalo da budu održani, dok je Ustavni sud odluku doneo tek 8. februara 2024. godine, gotovo sedam i po godina nakon podnošenja ustavne žalbe. Sud je ocenio da takva naknadna zaštita nema praktičan značaj u kontekstu prava na slobodu okupljanja, jer organizatori moraju imati mogućnost da dobiju delotvornu odluku pre planiranog održavanja skupa.

Ova presuda ima poseban značaj za zaštitu slobode okupljanja u Srbiji, jer potvrđuje da državni organi ne mogu zabranjivati javne skupove na osnovu neproverenih pretpostavki, političke osetljivosti teme ili mogućeg protivljenja drugih grupa. **Pravo na mirno okupljanje štiti i skupove koji mogu biti neprijatni, kontroverzni ili uvredljivi za deo javnosti, sve dok su mirni. U demokratskom društvu obaveza države nije da ukloni različita mišljenja iz javnog prostora, već da omogući njihovo mirno izražavanje i zaštitu učesnike od nasilja i pritisaka.**

